

was een man van evangelisch geduld en optimisme. Voor hem was verlies winst. Medemenssen waren hem signalen van goddelijke providentie. Heldring bereikte graag veel, maar was ook content als de resultaten slechts mondjesmaat kwamen. Hij maakte keuzes, maar stootte indien mogelijk niemand af. Inwendige zending was voor hem een zaak van gezamenlijkheid, van 'vereeniging', van 'christelijke stemmen' die bijeengebracht moesten worden als een koor. Gods voorzienigheid was zichtbaar in alles wat op zijn weg kwam. Hij coördineerde. Heldring was nooit afkerig van bedelarij voor de goede zaak, hij vroeg immers niet voor zichzelf.

De kracht daartoe deed deze zendingsman op in de 'kleine oefeningen', bij hem in de pastorie te Hemmen, regelmatig op donderdagavond. Hij had ze ondergaan in Württemberg en ervaren dat deze vroomheid allerm minst introvert was. Württemberg leverde aan Duitsland méér zendelingen en 'asylen' dan enige andere provincie. Langs dezelfde weg werd Zetten, waar het eerste 'asyl' werd opgericht en Heldring zelf ging wonen bij de Vluchtheuvelkerk, in Nederland het hart van de inwendige zending. Het bleef dat tot in de twintigste eeuw.

Eigenlijk gaf Heldring niet anders dan aanzetten. Hij was zich dat bewust, maar minachtte de druppel op de gloeiende plaat niet. Het behoort bij zending te geloven dat het mosterdzaad kan uitgroeien tot een wonderboom, waarin de vogels nestelen. Het Evangelie geeft het licht en het voedsel. Bij de opening van de door hem gegraven put in Hoenderloo las hij Johannes 4, het verhaal van de vrouw die van de vreemdeling bij de bron het levende water ontving. De oorspronkelijke naam 'Steenbeek' werd door hem niet gewijzigd nadat hij zijn aanvankelijke plan om er een bierbrouwerij te vestigen had opgegeven, maar de volgende, in Zetten door hem en zijn opvolger gestichte tehuizen kregen bijbelse of stichtelijke namen. Daarover viel goed te vertellen aan de daar gehuisveste meisjes en vrouwen.

Heldring was geen eminent theoloog, hij was de ene keer gegrepen door de 'ethisch-irenische' beweging, de volgende maal door de (zich organiserende) 'confessionelen'. Soms zijn Heldrings stellingen over inwendige zending zonder meer onduidelijk,²¹ maar zijn kritische zin is door de arbeid gescherpt en Réveil-vrienden hielpen hem verder. Zo heeft J.J.L. van der Brugghen, de staatsman, (in antwoord op hetgeen Heldring, vanuit zijn ervaring in de gestichten, had gevraagd over de taak der regering), geschreven over de door de overheid jegens vrouwen begane discriminatie, tot uiting komend in de legalisering van de bordelen en de 'keuring' der prostituées. Dáár zag men hoe de gehele samenleving, ook

21. Vgl. bijv. diverse, uit de 'Magdalena'-almanak overgenomen stellingen in: *De Vereeniging: Christelijke Stemmen*, VII (1853), 574 v., die een vraagteken verdienen (1, 8).